

RTO
LITHUANIA

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGIJŲ ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA

Viešoji įstaiga, Saulėtekio al. 3, Vilnius LT-10257
tel. +370 618 00 519, el. p. info@rtolithuania.com

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, įmonės kodas 301974536

DĖL PASIŪLYMŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ, TECHNOLOGIJŲ IR INOVACIJŲ (MTI) POLITIKOS BEI ŽALIOJO KURSO ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE

Europos Sąjunga išsikėlė tikslą iki 2050 m. pasiekti, kad Europa taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu. Ši ambicija numatyta ES Žaliajame kurse, kurio įgyvendinimui ateinančiame laikotarpyje bus skirta 1 trln. eurų. Lietuvos ambicijos nemažesnės – iki 2030 m. 45% elektros energijos numatyta pagaminti iš atsinaujinančių energijos išteklių, o 2050 m. – pasiekti 100%. Visgi, tokio proveržio Europos bei Lietuvos energetinės nepriklausomybės ir nebus įmanoma pasiekti be radikalių inovacijų, kurios būtų paremtos moksliniais tyrimais ir naujomis technologijomis.

Šiandien visos šalys yra vienodose startinėse pozicijose ir tik nuo kiekvienos iš jų priklauso, kurios ilgainiui atsidurs lyderių tarpe, o kurios turės tenkintis antraeilėmis rolėmis. Tai taip pat yra vienas iš būdų, kuriuo pasinaudojant Lietuva galėtų išvengti vidutinių pajamų spąstų. Lietuva yra žalia valstybė, kurioje žmonės myli gamtą, tad šiuo požiūriu mes turime pranašumą. Bet norint tapti konkurencingais ir įdomiais kitoms ES šalims bei likusiam pasauliui mes turime kryptingai investuoti į šią sritį.

ES Žaliajame kurse ir MTI politikose numatyti iššūkiai reikalauja kompleksinių sprendimų. Šiems sprendimams būtinas tarpdiscipliniškumas, tarptautinė tinklaveika bei lankstumas. Norėdami būti labiau matomi pasaulyje ir pasiūlyti konkurencingesnes paslaugas praeitais metais trys savo srityse lyderiaujantys mokslinių tyrimų institutai Lietuvoje Fizinių ir technologijos mokslų centras (FTMC), Lietuvos energetikos institutas (LEI), Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras (LAMMC) įsteigė Lietuvos mokslinių tyrimų ir technologijų asociaciją (RTO Lithuania). Bendri asociacijos narių tikslai ir veiklos remiasi Žaliajame kurse iškeltais prioritetais, ypač didelį dėmesį skiriant klimato kaitai ir atsinaujinčiai energetikai.

Visgi, visos valstybės transformacijai į žaliąją ekonomiką bei lyderystei šioje srityje būtinos ir kitos priemonės, todėl siūlome:

1. Inicijuoti Nacionalinę mokslinių tyrimų ir inovacijų programą klimato kaitos ir atsinaujinančios energetikos temai, atliepiančią ES Žaliojo kurso ambiciją;
2. Sumanios specializacijos strategijoje skirti deramą dėmesį su Žaliuoju kursu susijusioms sritims;
3. Parengti dalyvavimo programoje „Europos horizontas“ skatinimo veiksmų planą, apimančią įsijungimą į konkrečias ES partnerystes ir misijas. Ypač svarbu, jog ministerijos aktyviai įsitrauktų į „Europos horizontas“ partnerystes ir misijas, nes dalyvavimui jose reikės ir nacionalinių lėšų ir žmogiškųjų išteklių;
4. Sukurti fondą skirtą „Europos horizontas“ veiklų kofinansavimui, kuomet numatytas mažesnis nei 100% intensyvumas. Tai leistų stipriai padidinti Lietuvos institucijų konkurencingumą tarptautinėje arenoje;
5. Parengti gaires dėl didesnio darbo užmokesčio mokslo ir studijų institucijose taikymo vykdant programos „Europos horizontas“ projektus;
6. Plėsti ir stiprinti Lietuvos mokslo ir inovacijų ryšių ir kompetencijos biuro (LINO) Briuselyje veiklą;
7. Didinti nacionalinį finansavimą moksliniams, demonstraciniams ir pilotiniams projektams, aukštos pridėtinės vertės inovacijų kūrimui, siekiant didesnio Lietuvos ūkio konkurencingumo, sėkmingesnio mokslo ir verslo dalyvavimo tarptautinėse programose ir aukštesnių fundamentinio mokslo pasiekimų;
8. Steigti ministerijose mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų fondus bei sukurti už inovacijas ministerijose atsakingų asmenų tinklą bei veikimo sistemą. Šių fondų veikimas turėtų būti derinamas su kitais ES ir Lietuvos fondais bei prioritetais, siekiant veiklų sinergijos, o ne dubliavimo;
9. Nuosekliai didinti moksliniams tyrimams ir inovacijoms tenkančią finansavimą bei iki 2024 m. pasiekti 3 proc. nuo BVP
10. Didinti mokslo ir studijų institucijų mokslininkų ir tyrėjų darbo užmokestį, mokamą iš nacionalinių lėšų bei mokslininkų prestižą;
11. Atlikti nacionalinių išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) skaičiavimo rodiklių analizę, tuo pagrindu sukuriant nuolatinio atnaujinimo sistemą šalies ir regioniniu lygmeniu, kuri remtųsi „didžiųjų duomenų“ analizės metodais. Analizės pagrindu parengti šalies ir regionų ŠESD kiekio mažinimo priemonių planus;

12. Skatinti skaitmenizavimą ir dirbtinio intelekto sprendimus energetikos srityje – paslaugų perkėlimas į elektroninę erdvę, energetikos srities (elektra, dujos, centralizuotas šildymas/vėsuma) „didžiųjų duomenų“ naudojimas ieškant optimalių sprendimų energijos efektyvaus naudojimo, energijos tiekimo saugumo ir patikimumo srityse bei naujų technologinių sprendimų diegime;
13. Skatinti išmanaus miesto ir energetinių bendruomenių koncepcijos (apimant energetiką ir judumą) įgyvendinimą;
14. Įteisinti galimybę energetikos (ir kitų aktualių sričių valstybinėms ir savivaldybių įmonėms) kofinansuoti dalyvavimą tarptautinėse mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų programose, leidžiant joms didinti tarifą;
15. Pasirengti ir aktyviai dalyvauti Europos Komisijos rengiamos renovacijos bangos (Renovation Wave) iniciatyvos įgyvendinime.